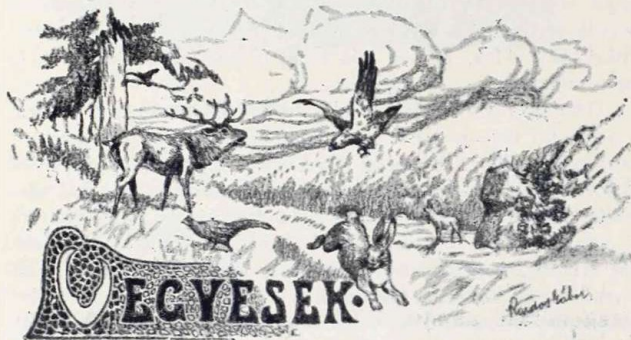

nyitva a végét. Vagy kétszer-háromszor magányosan hangzott, majd más oldalról is felhördült s aztán felváltva hol egyesben, hol chorusban ordítottak. Egy-egy bátrabb, vagy tán éhesebb ordas alig pár lépésnyire a kunyhótól. Csunya társaság verődött össze az idegen szagra. Néha-közbe változott a program; a pokoli üvöltést istenverte marakodás váltotta fel, majd megint megbékülve, újból összehimlegtek. A legkellemetlenebb az volt a dologban, hogy az üvöltés nem egy helyről, hanem köröskörül hangzott. Látni semmit sem lehetett, részben a sötétség, részben a futófény miatt. A vaktában leadott lövésre egy kis csend lett s aztán újból szólt a koncert. Így tartott ez egész hajnalig. Mind gyéresebb lett az énekkar, míg végre egész elhalt. Közben a vihar is elült. Úgy öt óra tájt, mikor már szürkült, a „terepszemle” azt mutatta, hogy a kellemetlen muzsikuskor a kunyhó körül mintegy 20–30 lépésnyire egész csapást vágta a friss hóban. Nehéz lett volna megmondani, hogy hányan voltak, de valószínűnek látszott, hogy tizen felül lehettek. Az éhség hajította, de a gyávaság visszatartotta őket a kunyhótól. Mindamellet emlékezetes éjszaka maradt. Valahányszor a „Gropi” felé vitte újak, mindég visszatért a borzalmas, hideglelős hangverseny kellemetlen emléke.

Töry Viktor.

A Magyarhoni Földtani Társulat Barlangkutató szakosztálya, amely szakosztály a hazai barlangoknak a tudomány szempontjából való felkutatását és tanulmányozását tűzte ki feladatául, a napokban tartotta részleges tisztújító közgyűlését. Ennek eredményeképpen a szakosztály vezetősége a következőleg alakult meg:

Elnök: *Bella Lajos*. Alelnök: *Kadic Ottokár dr.* Titkár: *Ferenczi István dr.* A választmány tagjai: *Bekey Imre Gábor, Éhik Gyula dr., Hillebrand Jenő dr., Horusitzky Henrik, ifj. Lóczy Lajos dr., Báró Nyáry Albert, Schréter Zoltán dr., Vogl Viktor dr.* A szakosztály működését ezúton a lelkes magyar társadalom figyelmébe ajánljuk.

Déliab Délnyugatáfrikában. A délibáb nemcsak a Hortobágy érdekes légköri tümenye, hanem előfordul mindenütt, ahol a nap égő sugaraitól felmelegített homokból kisugárzó hőség rétegtolódásokat idéz elő a levegőben, így pl. gyakori a Szaharában is. A „Times”-ben egy német Délnyugatáfrikában állomásozó angol tiszt érdekes leírását adja a tümenynek, melyből közöljük a következőket: „Micsoda borzasztó magány ez itt! Fehérő homokhullámok óceánja, sehol egy szikrányi élet, egyetlen növény, egyetlen állat, még csak egy rovar sem látható. Aztán a délibáb. 400 méternyi távolságban egy ember felveszi egy lovas alakját s 600 méternyi távolságban egy egész ezred nyüzsg, csupa hullámzó ködök. Mikor megkíséreltük a most partra szállt ezreddel érintkezésbe jutni, jobb szárnyunkon hirtelen fantasztikus lovasok, gyalogság és tüzérség merült fel s örült iramban felénk tartott, mintha meg akarna bennünket rohazozni. Századunk hurrával sorakozott s futólépésben indult neki az ellenségnek, hogy az utolsó pillanatban még észrevegye, hogy csaknem saját csapatainkat támadtuk meg. Lónak, lovasnak, ágyúknak egyszerre sehol semmi nyoma; játszi hamis délibáb volt az egész.”

Heliotropizmus a növényvilágban. A növények életnyilvánulásának egyik legérdekesebb s mindenki által megfigyelhető tünete a heliotropizmus, vagyis a növények fénykeresése. Szobanövényein mindenki észrevehette, hogy ha azok huzamosabb ideig kissé sötét helyen, rendszerint az ablaktól távol állnak, akkor azoknak gallyai az ablak irányában megnyúlnak, meghosszabbodnak s levelei igyekeznek olyan helyzetet elfoglalni, mely lehetővé teszi nekik, hogy az ablakon át beáramló napfényből mennél több jusson nekik. A növény ilyképp látható szimbolumává válik a fénykeresésnek. A tümenynek oka az, hogy a növények leveleinek főanyaga levélzöld (klorofill) egyáltalán nem tud ellenni napfény nélkül s csak ebben fejlődhetik ki. Innen van, hogy a teljesen elsötétített helyen huzamosabb ideig tartott növények levelei, vagy például a pincében kihajtott burgonya csírája szintelen s csak a napfényre hozva válik zöldé.

A vérzésselállítás új módszere. Minden sebészi műtétnél fontos óvatossági rendszabály a vérzés mielőbbi elállítása. Ezi, amennyiben nagyobb vagy közep nagyságú véredények átmetszéséről van szó, alákötéssel szokták eszközölni. A nagy véredények mellett azonban minden sérülés vagy metszés alkalmával a kisebb véredények is véreznek, ez a parenchymás vérzés, melynek elállítására eddig a Liquor ferri sesquichlorati-val telített tamponat használták. Már igen hatásos, de sajnos, ritka vérzésselállító szer az Indiában termő pengawi yambi. Most Fonio svájci sebésznek, aki Kocher berni tanár mellett dolgozik, az az ötlete támadt, hogy állati vérből állított elő vérzést csillapító és felszívó szert, melyet Kocher—Fonio-coagulennak nevezett el. A hatása ennek abban nyilvánul, hogy nagyban siettetli a sebtől kiszivárgó vér megalvadását s ezzel elállítja a vérzést. A sebészek és orrspecialisták, akik siettek az új szert kipróbálni, egyhangúlag úgy nyilatkoznak, hogy Fonio találmányával a sebészet értékes és hatásos új módszerrel lett gazdagabb.

Az élet folytonossága a természetben. Ismeretes, hogy az életnek a földön való megjelenése óta állatfajok és családok keletkeztek, melyek a tökély bizonyos fokáig fejlődtek, aztán lassan újból degenerálódtak, míg végül teljesen kihaltak. A paleontologiai kutatás azonban arra is nyújt példát, hogy egyes fajok ősidők óta a mai napig élnek s életképességük fokát tekintve arra a feltevésre jogosítanak, hogy kihalásuk időpontja végtelenül messze van. Sok, még ma is élő fajról a föld különböző rétegeiben talált fosszilis maradványok összehasonlításából tudjuk, hogy már messzeint korszakok faunájának álladékaikhoz tartoznak. Ilyenek a Lagena, Nodosaria, Spirillina, Lingula, Crania, Turbo, Trochus és Nautilus fajok, melyek már a silurban és cambriumban is előfordultak s ma is élnek. Ezek tehát származásuk régiségét tekintve igazi arisztokratái az állatvilágnak, mert legmesszebb tudják visszavezetni családfájukat.

A világegyetem határai. Annak a nézetnek, hogy a világ „végtelenül” nagy, semmiféle csillagászati alapja sincs. Egyetlen természeti törvény sem kényszerít e feltevésre s teljesen hamis az a beállítás is, hogy pl. a tejút csillagainak határtalanul nagy száma a végtelenséget képviseli számunkra. Hisz a tejút minden egyes csillaga térbelileg meghatározott helyen áll, tehát meghatározható véges távolságban. A csillagászat meg is kíséri, hogy a kozmosz — világegyetem — nagyságát illető kérdésre határozott választ adjon, még pedig olyképp, hogy a csillagoknak a földhöz mért távolságát mérések útján meghatározza. Így pl. a tejút által övezett lencsealakú csillagrákás legtávolabbi csillagjai 25.000 fényévnnyi, vagyis 236.000 billió kilométernyi távolságra esnek a földtől. William Herschel a tizennyolcadik század végén felállította a hipotézist, hogy az égen látható spirális csillagködök túlesnek a tejúton, vagyis jóval távolabb vannak annál. Ez az elmélet Wirtz és Lundmark mérései óta beigazolódtott, mert ez utóbbinak megállapítása szerint e ködök középtávolsága nem kevesebb, mint 16 millió fényév, vagyis 1547 trillió kilométer! (Egy trillió egy 1-es 18 nullával.) A világegyetem tehát nagyobb, mint a nekünk látható „kozmosz”, de hogy mekkora, az megállapíthatatlan, de bármily nagy számuk keretén belül mégis véges. 16 millió fényév! Ez annyit jelent, hogy a spirálködnek most azt a fényt látjuk, mely 16 millió évvel ezelőtt lobbant ki, tehát akkor, mikor a földön az ammonszarvak kihaltak!

□□□□ A kiadásért felelős: RAITSITS EMIL. □□□□